

PROCEDUREBLAD BEHANDELING RAADSVOORSTEL

HET COLLEGE VERZOEKT U DIT RAADSVOORSTEL TE BEHANDELEN

ONDERWERP : Vaststellen Kaderstelling GRP 2021-2030

ZAAKNUMMER : 12521-2020

B&W VERGADERING : 21 april 2020

AGENDACOMMISSIE : 28 april 2020

RAADSVERGADERING : Nog te bepalen

PORTEFEUILLEHOUDER : dhr. J. (Jacques) van Loevezijn

BEHANDELEND AMBTENAAR : Leander Ernst
telefoon: 0572 347 687, e-mail: leander.ernst@raalte.nl

FATALE TERMIJN(EN) : n.v.t.

BIJLAGE(N):

(beslisdocumenten die meegezonden moeten worden)

1. Nota Kaderstelling GRP 2021-2030

RAADSVOORSTEL

RAADSVERGADERING : Nog te bepalen

ZAAKNUMMER : 12521-2020

ONDERWERP : Vaststellen Kaderstelling GRP 2021-2030

VOOR INFORMATIE : Leander Ernst
: telefoon: 0572 347 687, e-mail: leander.ernst@raalte.nl

SAMENVATTING

In 2020 wordt een nieuw Gemeentelijk rioleringsplan opgesteld. De belangrijkste opgaven daarin zijn een risico-gestuurde vernieuwing van riolering, het ontvlechten van hemelwater en afvalwater en ruimtelijke adaptatie om schade bij extreme regenval te voorkomen. Voor het Gemeentelijk rioleringsplan wordt uitgegaan van een pragmatische, kosteneffectieve en doelmatige aanpak die behapbaar is voor de organisatie. Daarmee houden we een betrouwbaar rioolsysteem, ontlasten we het milieu verder en zijn we in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig. De benodigde investeringen zijn lager dan de geschatte schade door wateroverlast. De rioolheffing wordt niet hoger dan in het huidige GRP is voorzien.

BESLISPUNTEN

1. De notitie 'Kaderstelling GRP 2021-2030' vast te stellen met de volgende belangrijke kaders:

- a. Op de inhoudelijke aspecten te kiezen voor het introduceren van de risico-gestuurde vernieuwing, het ontvlechten van hemel- en afvalwater en ruimtelijke adaptatie
- b. Voor het opstellen van het Gemeentelijk rioleringsplan uit te gaan van een midden scenario
- c. Uit te gaan van een benodigde verhoging van de rioolheffing van circa € 35,- (op te bouwen in 10 jaar gedurende de planperiode) naast de jaarlijkse inflatiecorrectie.

INLEIDING

Gemeenten hebben vanuit de Wet milieubeheer en de Waterwet zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. De wijze waarop een gemeente deze zorgplichten invult wordt vastgelegd in een Gemeentelijk rioleringsplan (GRP). In het GRP wordt onder meer omschreven welke voorzieningen worden aangelegd en vervangen, hoe het beheer van voorzieningen plaatsvindt en wat de financiële en organisatorische gevolgen zijn.

Het huidige GRP van gemeente Raalte heeft een looptijd tot 2021. In 2020 wordt daarom een nieuw GRP opgesteld. Belangrijke uitgangspunten daarvoor komen uit het Bestuursakkoord Water (2018), Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (2018) en het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (2018). De Omgevingsvisie van gemeente Raalte is vertrekpunt voor het nieuwe GRP. Het nieuwe GRP zal onder de Omgevingswet worden vertaald in een Omgevingsprogramma water/riool en in het Omgevingsplan. De Kaderstelling GRP bevat de vervangings- en investeringsopgave voor water en riolering en is daarmee een bouwsteen voor de vervangingsstrategie openbare ruimte die nu in ontwikkeling is.

De Raad heeft aangegeven de kaders voor het nieuwe GRP vooraf vast te willen stellen.

BEOOGD EFFECT

De kaders vaststellen voor het in 2020 op te stellen Gemeentelijk rioleringsplan.

ARGUMENTEN

1a.1 Met risico-gestuurde vernieuwing wordt invulling gegeven aan de besparingsdoelstelling uit het Bestuursakkoord Water.

Bij een risico-gestuurde benadering worden sommige riolen later vernieuwd, waardoor de kans op falen (in het uiterste geval instorten van het riool) groter wordt. Deze grotere faalkans wordt alleen daar geaccepteerd waar het effect van falen acceptabel wordt geacht. Omdat de investeringen over een langere periode worden verspreid, worden de jaarlijkse investeringskosten lager.

1a.2 In het vigerende GRP is het streven vastgelegd om hemel- en afvalwater volledig te ontvlechten, maar daarover is nog geen beleid vastgesteld.

Volledige ontvlechting leidt tot meer aanvulling van grondwater, minder energieverbruik, hogere zuiveringsrendementen en minder milieubelasting. Het vraagt zowel om het afkoppelen van verhard oppervlak, als om een hoofdstructuur van bergings- en infiltratievoorzieningen om het afgekoppelde hemelwater te kunnen verwerken.

1a.3 In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie is vastgelegd dat gemeenten beleid moeten opstellen en maatregelen moeten nemen voor het omgaan met en voorkomen van schade door extreme neerslag.

Daarvoor is ruimtelijke adaptatie nodig: maatregelen die 1) de hoeveelheid verhard oppervlak verminderen, 2) de bovengrondse ruimte zodanig inrichten dat zoveel mogelijk water kan worden geborgen, 3) wateroverschotten afvoeren naar gebieden waar ze geen overlast en schade veroorzaken.

1b1. Om de laagst mogelijke kosten te kunnen realiseren is een sectorale en dwingende aanpak nodig die indruist tegen de integrale aanpak van de (openbare) ruimte die uitgangspunt is in het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, het Roalter Akkoord en de Omgevingsvisie.

1b.2 Bij sturen op de hoogst haalbare kwaliteit is de druk om de budgetten weg te zetten zo groot dat de doelmatigheid van maatregelen in het gedrang kan komen. Omdat voor integrale projecten ook financiering vanuit andere beleidsterreinen nodig is neemt de organisatorische en financiële druk op de hele organisatie toe. De kans dat daardoor investeringen niet kunnen worden gedaan is reëel.

1b.3 Omdat sturen op de ondergrens of de bovengrens niet wenselijk is wordt uitgegaan van een midden scenario dat een pragmatische, kosteneffectieve en doelmatige aanpak behelst die passend is voor gemeente Raalte.

Het oplossen van knelpunten bij extreme neerslag krijgt prioriteit, kosteneffectieve bovengrondse maatregelen hebben de voorkeur. Waar nuttig en nodig worden die opgaven gecombineerd met vervanging van riolering en het ontvlechten van hemelwater en afvalwater. Bij zulke projecten kunnen andere thema's aanhaken om een toekomstbestendige inrichting te realiseren. Om wateropgaven op te lossen wordt ook bijgedragen aan projecten vanuit andere opgaven, particuliere initiatieven en maatschappelijke ontwikkelingen. Waar nodig worden sectorale projecten uitgevoerd. Afkoppelen van particulier oppervlak wordt gestimuleerd en zonodig verplicht. Met risico-gestuurde vernieuwing worden kosten bespaard, maar de risico's blijven beperkt. De investeringen zijn lager dan de kosten door wateroverlast die anders mogelijk zouden ontstaan.

1c.1 De rioolheffing wordt niet hoger dan in het huidige GRP is voorzien

Het vernieuwen van het riool, ontvlechten van hemelwater en afvalwater en ruimtelijke adaptatie moet worden bekostigd uit de rioolheffing. In het huidige Gemeentelijk rioleringsplan zijn de kosten voor vernieuwing geraamd, de kosten voor de twee andere opgaven niet. Door de risico gestuurde aanpak zijn de kosten voor vernieuwing lager dan geraamd. Deze kostenbesparing dekt in het midden-scenario niet geheel de extra investeringen voor ontvlechten en ruimtelijke adaptatie. Echter, als we van de investeringen gemiddeld 25% direct afboeken ten laste van de voorziening en 75% activeren

(wat resulteert in afschrijving en rente), kan de rioolheffing gelijk blijven aan wat in het huidige Gemeentelijk rioleringsplan is vastgelegd, of zelfs iets lager worden. In het huidige Gemeentelijk rioleringsplan is dit percentage licht variabel en de laatste jaren veelal 50% - 50%. Per saldo zullen we hierdoor meer gaan activeren ten opzichte van het huidige Gemeentelijk rioleringsplan.

In het huidige Gemeentelijk rioleringsplan is opgenomen dat de rioolheffing zou stijgen tot 2024 en daarna gelijk zou blijven. Omdat de realisatie van projecten achterbleef en de voorziening opliep is de rioolheffing de afgelopen jaren bevroren. Daarom is de rioolheffing nu lager dan wat hij volgens het Gemeentelijk rioleringsplan had moeten zijn. Om de heffing weer op het geraamde niveau te krijgen - en zo de investeringen in het midden scenario te kunnen bekostigen- is dus een verhoging nodig.

Er is keuzevrijheid in hoe snel de verhoging wordt gerealiseerd. Hoe eerder dit gebeurt, hoe minder lang de heffing boven inflatie hoeft te stijgen dan en hoe eerder het jaarlijks benodigd budget beschikbaar is. Hoe langer dit duurt, hoe minder de heffing per jaar stijgt, hoe langer de stijging door moet gaan en hoe later het jaarlijks benodigd budget beschikbaar is. Als de verhoging direct in 2021 zou worden doorgevoerd is daarna geen verhoging meer nodig tot circa 2050. Als de verhoging maximaal zou worden gespreid over de planperiode is de heffing in 2030 even hoog als waar in het huidige Gemeentelijk rioleringsplan van uit wordt gegaan. Dat zou overeenkomen met circa 1,5% verhoging per jaar boven inflatie in de huidige omstandigheden. Bij de uitwerking van het GRP komen we bij u terug met de exacte raming van de verwachten kosten.

DUURZAAMHEID

De kaderstelling op zich draagt niet bij aan duurzaamheid, de projecten vanuit het Gemeentelijk rioleringsplan doen dat wel.

KANTTEKENINGEN

1. De kaderstelling is op hoofdlijnen, zowel inhoudelijk als qua kosten.

Tijdens het uitwerken van het Gemeentelijk rioleringsplan ontstaat meer inzicht in lokaal mogelijke maatregelen en de daarbij behorende kosten. Er kunnen dus afwijkingen ontstaan. De verwachting is echter niet dat deze afwijkingen substantieel zullen zijn.

2. De geprognostiseerde rioolheffing is gebaseerd op kostenramingen op hoofdlijnen

Voor de risico gestuurde vernieuwing, het ontvlechten van hemelwater en afvalwater en ruimtelijke adaptatie is een kostenraming gemaakt. Deze grove kostenraming is vertaald in een benodigde rioolheffing. Die lijkt heel exact, maar is dat niet. Op basis van de huidige inzichten gaan we er van uit dat de heffing op het niveau kan blijven zoals geprognostiseerd in het huidige Gemeentelijk rioleringsplan. De exacte hoogte en het verloop van de heffing over de jaren volgen uit de detaillering van de maatregelen en andere aspecten (bijvoorbeeld het afschrijvingsbeleid en gewenste hoogte van de voorziening). Dit wordt in het Gemeentelijk rioleringsplan uitgewerkt.

3. De gevolgen voor organisatie en exploitatie zijn niet inzichtelijk gemaakt.

De uitwerking van het midden-scenario in het Gemeentelijk rioleringsplan zal waarschijnlijk leiden tot organisatorische opgaven (bijvoorbeeld aantal benodigde mensen, wijze van samenwerking met ander domeinen) en noodzakelijke aanpassingen in de exploitatie (bijvoorbeeld vaker monitoren en inspecteren). Bij domein Beheer zijn al ontwikkelingen in gang gezet, de uitkomsten van het Gemeentelijk rioleringsplan zullen hierop moeten worden afgestemd. De aanpassingen zullen effect hebben op de kosten(verdeling). De verwachting is dat er geen substantiële stijging van de exploitatiekosten nodig zal zijn.

4. Het nieuwe Gemeentelijk rioleringsplan kent een lange looptijd.

Er is geen wettelijke termijn voor een Gemeentelijk rioleringsplan, maar een planperiode van 4 tot 6 jaar is gebruikelijk. De planperiode van ons nieuwe GRP is 10 jaar. Daar is voor gekozen omdat de totale planperiode voor ruimtelijke adaptatie 30 jaar is, en dus via het Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2030 een belangrijke eerste stap kan worden gezet. Het uitvoeren van integrale complexe projecten vraagt echter veel van de gemeentelijk organisatie en van de maatschappij. Er zal ervaring

moeten worden opgedaan voordat dit nieuwe type projecten gemeengoed wordt. Het is reëel om aan te nemen dat de uitvoering vanaf 2024 echt op stoom zal zijn.

5. Door een groter deel van de investeringen te activeren drukken de lasten meer op de toekomst

In het huidige GRP wordt per jaar gemiddeld 50% van de investeringen direct ten laste van de voorziening riolering gebracht en 50% van de investeringen geactiveerd. De stand van de voorziening riolering is in de toekomst niet toereikend om een dergelijke verhouding te continueren. Daarom wordt in het nieuwe GRP voorgesteld deze verhouding aan te passen naar 25% direct ten laste van de voorziening brengen en 75% activeren. Doordat een groter deel van de investeringen wordt geactiveerd zorgt dit voor structureel hogere kapitaallasten (afschrijving en rente). Hierdoor drukken de lasten meer op de toekomst dan in het huidige GRP het geval is.

FINANCIËN

Het opstellen van het nieuwe Gemeentelijk rioleringsplan is opgenomen in het jaarplan 2020 van het huidige Gemeentelijk rioleringsplan en daarin gedeckt.

VERVOLG

Deze kaderstelling is uitgangspunt voor het GRP 2021-2030. Daarin worden de opgaven van vernieuwing, ontvlechten van hemelwater en afvalwater en ruimtelijke adaptatie uitgewerkt in projecten en protocollen. Qua projecten is de ruimtelijke adaptatie leidend. Daarom zal een doorkijk worden gegeven tot 2050; de projecten tot 2030 zullen nader worden uitgewerkt. Ook zullen de organisatorische consequenties worden uitgewerkt en een gedetailleerd kostendekkingsplan worden opgesteld.

Het Gemeentelijk rioleringsplan zal naar verwachting najaar 2020 door de Raad worden vastgesteld.

Het Gemeentelijk rioleringsplan zal na vaststelling van de Omgevingswet worden vertaald in een Omgevingsprogramma en in het Omgevingsplan.

Na 5 jaar en aan het eind van de planperiode zal het Gemeentelijk rioleringsplan uitgebreid worden geëvalueerd en aan de Raad worden gerapporteerd.

COMMUNICATIE

De Kaderstelling GRP 2021-2030 zal worden gecommuniceerd met partijen die betrokken zijn bij het uitwerken van het Gemeentelijk rioleringsplan, bijvoorbeeld Waterschap Drents Overijsselse Delta. Ook zal het binnen het samenwerkingsverband RIVUS worden gedeeld.

BIJLAGEN

1. Nota Kaderstelling GRP 2021-2030

Burgemeester en wethouders van Raalte,

de secretaris
Karin Cornelissen

de burgemeester
Martijn Dadema

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER : 12521-2020

De raad van de gemeente Raalte,
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 21 april 2020

Besluit:

1. De notitie 'Kaderstelling GRP 2021-2030' vast te stellen met de volgende belangrijke kaders:
 - a. Op de inhoudelijke aspecten te kiezen voor het introduceren van de risico-gestuurde vernieuwing, het ontvlechten van hemel- en afvalwater en ruimtelijke adaptatie
 - b. Voor het opstellen van het Gemeentelijk rioleringsplan uit te gaan van een midden scenario
 - c. Uit te gaan van een benodigde verhoging van de rioolheffing van circa € 35,- (op te bouwen in 10 jaar gedurende de planperiode) naast de jaarlijkse inflatiecorrectie.

Aldus besloten in de vergadering van **nog te bepalen**.

de griffier
Jan Bouke Zijlstra

de voorzitter
Martijn Dadema